

Проф. др Жељко Вучковић
Педагошки факултет у Сомбору
z.vuckovic@yahoo.com

Организациона култура успешног библиотекарства

Стокић Симончић, Гордана. *Best Practice у 22 приче: Комуникација, култура организације, односи библиотека с јавношћу*. Панчево: Градска библиотека; Источно Сарајево: Матична библиотека, 2009.

Свака добра књига, баш као и свака добра библиотека, представљају позив на путовање. При том, наравно, не мислимо само на путовање у физичком смислу као промену места и средине у којој се живи, већ на ону дубљу, духовну димензију путовања, на путовање као откриће, као огледало истине, као дијалог са различитим људима, културама, идејама, искуствима, као плодотворни сусрет са другима који нас, најзад, враћа самима себи или ономе што бисмо могли бити. Да, заиста, књига Гордане Стокић Симончић *Best Practice у 22 приче: Комуникација, култура организације, односи библиотека с јавношћу* јесте повест о једном таквом путовању.

Књига је резултат ауторкиног истраживачког боравака у Сједињеним Америчким Државама од фебруара до августа 2006. године, као Фулбрајтовог стипендисте, и њеног пројекта на тему *Најбоља пракса у библиотечкој делатности Сједињених Држава и могућности њене дисеминације у Србији*. Истраживање је било фокусирано на односе библиотека са јавношћу и превасходно везано за две институције у различитим културним и интелектуалним средиштима: Школу за информационе и библиотечке науке Универзитета Северне Каролине у Чепел Хилу и Конгресну библиотеку у Вашингтону. Прилози у књизи настали су на темељу личног контакта и живог разговора, током којег су амерички саговорници на различитим функцијама, са ентузијазмом и посвећеношћу, сведочили о својој професији и њеној друштвеној мисији.

Ваља имати на уму да је Гордана Стокић Симончић имала све предуслове за квалитетно и систематско изучавање организационе културе и комуникационог система америчког библиотекарства: њен досадашњи научни и наставни рад, ранији боравак у Сједињеним Државама 2002. године, али пре свега њена дисертација и књига о Цесију Ширу, једном од водећих америчких и светских теоретичара библиотекарства 20. века. Према Ширу, теоријски темељи библиотекарства заснивају се на изучавању процеса у којима се каталожки и библиографски системи структурирају и употребљавају тако да се максимално прилагоде људским способностима и могућностима ефективног коришћења забележеног јавног знања. У том смислу, задатак библиотекара је *управљање знањем*, а библиотекарство се постулира као *социјална епистемологија* или теорија о методама и темељима људског знања, посебно у односу на границе, вредност, примену и коришћење знања унутар друштва или културе. Основни циљ библиотекарства је да учини графичке записе цивилизације (публиковано људско знање и искуство), у највећој могућој мери доступним и друштвено корисним, без обзира да ли је корисник библиотеке дете задубљено у своју прву сликовницу, или научник који

се бави високоспецијализованим научним истраживањем. Савремено библиотекарство мора бити много више од збира вештина и процедура за проналажење одређене књиге или информације, ако је оно, са свим својим потенцијалима, у служби развоја друштва. Сасвим је сигурно да библиотекарство мора обухватити и поменуте процедуре, али оно је по својој суштини и нешто више – управљање знањем, са циљем да га човек употреби за потпуније разумевање и хумани преображај света у којем живи.

Наша основна интуиција о Америци јесте представа о земљи богатства и високих технологија, о свету рационалности, утилитаризма и прагматизма. Међутим, налазећи се на узбурканом врелу технолошких, информационих и медијских технологија, Гордана Стокић Симончић одлучује се за једну другачију истраживачку перспективу и усмерава се ка разумевању организационе културе институција у којима борава, на образовне профиле и мотивацију запослених, на организацију и систематизацију послова, на методе и модалитете

односа са јавношћу, на комуникацију библиотекара и корисника. Уместо фасцинације технолошком опремљеношћу и финансијским ресурсима америчких библиотека, она открива живу и посвећеничку поруку која се упућује јавности са свих нивоа, а која се огледа у броју, разноврсности и разгранатости библиотечке мреже, преданом служењу потребама заједнице и вредновању учинка библиотека, специфичној љубави према професији, осећању заједништва, личној посвећености и одговорности и спремности на размену искустава, јавности рада библиотека, друштвеној позицији професије и преовладајућој свести друштва да су библиотеке гаранتي његовог укупног напретка. И управо овде стижемо до најважније идеје књиге *Best Practice у 22 приче: Комуникација, култура организације, односи библиотека с јавношћу* – кључ успеха америчког библиотекарства није у компјутерима и базама података, већ у људима, у високом професионалном идеализму, колегијалности, поверењу и посвећености.

Ако бисмо, у добром библиотекарском маниру, нову књигу Гордане Стокић Симончић, књигу вишеслојну, документовану, динамичну, читљиву, изазовну, изузетно дизајнирану и опремљену, хтели да опишемо само једном одредницом, једном кључном речју, онда би то била реч *отвореност*. Књиге и библиотеке ступају у своју егзистенцију тек када се отворе, у

дословном смислу, али и у смислу отворености према знању, времену, људима, променама. За америчке библиотекаре и њихову организациону културу, потпуна видљивост и отвореност према потребама заједница у којима делују представљају готово саморазумљиво начело у остваривању и вредновању властите мисије. Основна порука из подстицајног сусрета са савременим америчким библиотекарством сажета је у речима једне младе библиотекарке: „Када нисте сигурни у

критеријуме којима други могу оцењивати ваш рад, најбоље је да он буде потпуно видљив”.

Они који књигу Гордане Стокић Симончић прочитају отворених очију и отвореног ума, разумеће зашто су библиотеке најбоља легитимација свих друштава која свој идентитет заснивају на култури знања и шта још ваља предузети да и наше библиотекарство брже и одлучније отвори своја врата за будућност. Хајде да заједно појемо на овакво путовање!

Проф. др Борјанка Трајковић
Педагошки факултет у Сомбору
trajkovic.bor@sbb.rs

Библиографско огледало старог Панчева

Војновић, Жарко. *Рађање словесног града: каталог старих књига Градске библиотеке Панчево*. Панчево: Градска библиотека; Нови Сад: Завод за културу Војводине, 2009.

Једна од одредница која засигурно одређује вредност књижног богатства средишне библиотеке неког града, па тиме и степен развоја просветитељске и образовне мисли његових житеља – јесте сачувана збирка старих књига на полицама библиотеке. Аутори сабирника тих драгоцених књига најчешће су они библиотекарски којима су ти фондови и поверени на чување и бригу. Такав је случај и са *Каталогот старих књига Градске библиотеке Панчево* Жарка Војновића, библиотекарка Одељења завичајног фонда и старе и ретке књиге наречене библиотеке.

Када сам први пут угледала књигу Жарка Војновића и руком прешла преко њених корица, осетила сам да није реч о обичном каталогу старих књига Панчевачке библиотеке. Необичан формат и старинска литографија пленили су лепотом, и нестрпљиво сам похрлила да се што пре упознам са садржајем ове необичне књиге.

Аутор је већ самим насловом каталога старих књига Градске панчевачке библиотеке одредио историјске и културне међе рађања просвећености и духовности Града, васпостављајући књигу као полазиште.

Кад год представљамо фонд старих и ретких књига једне библиотеке, неминовно испредамо причу о једном граду, о његовом историјском и друштвеном ходу. Аутор Жарко Војновић предано је истражио историјске, друштвене и културне појаве које су претходиле како настанку и појави штампарства, књижевности и издаваштва, тако и књижевне производње и читалачке публике у Панчеву. У уводној студији, „Путеви књиге у Панчеву”, културноисторијски портрет града уоквирен је у једанаест хронолошких скица, које утемељују пут рађања просвећеног грађанског читалачког слоја.

У неопходним историјским подсећањима, аутор наводи да се услови за настанак трајнијих књижних фондова стварају после 1716. године, када се Панчево ослобађа турске владавине. Међутим, тек након Београдског мира (1739), којим је окончан рат између Отоманског царства и Аустрије, град доживљава економски успон, ствара се занатлијски слој, темељ правог грађанског стаљеа. А на њему су вазда почивали књижни конзументи. Стицањем унутрашње општинске самоуправе (1794), Панчево, на радост тада малобројних образо-

ваних Срба, постаје град отворен за књигу и читање. Када су се исте године тројица угледних Панчеваца, Андреја Арсенијевић, Симеон Јанковић и Младен Младеновић претплатили на Рајићеву *Историју разних славенских народа*, било је то рађање домаће читалачке публике.

Заметним и неизвесним путевима књиге средњег века, од штампарија у Венецији, преко манастира Дечана, до манастира Војловице у Панчеву, бави се аутор у одељцима „Први помен књиге у Панчеву и најстарија наша књига”, „Прва књига настала у Панчеву” и „Први писац и први књижевни запис”. Вредно је помена да је најстарија сачувана панчевачка књига *Зборник* Божидара Вуковића (1538), који се само четири године од печатње нашао у манастиру Војловици. Књига се и данас чува у панчевачкој Библиотеци Српске православне црквене општине. У манастиру Војловици започела је 1567. године панчевачка књижна продукција, а први књижевни делатник био је монах Козма, о чему сведочи запис самог калиграфа Козме на властитом рукопису минеја за јануар 1567. За Манастир је везан и настанак прве штампане књиге у Панчеву, *Повјест во крајиније сисанија о оишшежишељном манастирје Војловице* 1801. године, коју је саставио игуман Јоаникије Милковић.

Познато је да је књига у 18. веку долазила до читалаца преко сајмова и вашара, отуда се књижевна трговина у Панчеву везује за четири годишња вашара (од 1740), на којима су се књиге најављивале, размењивале и, наравно, куповале. О томе пише аутор у одељку „Почеци књижевне трговине у Панчеву”.

На феномену пренумераната – „читалачке авангарде” и „градске националне елите”, како их Војновић назива, темељи се и развој новије српске књижевности. Реч је о оном напредном, имућном и образованом слоју српског народа, који се сматра правим наследником старе српске традиције меценства. На насловној страни поменуте књиге војловачког игумана Јоаникоја Милковића, као мецене/издавачи стоје Панчевац оберлајтнант Георгије Обрадовић и трговац Василије Хаџи-Павле (Стојановић) из села Баваништа. И књижевник Милован Видаковић изражава захвалност свом добротвору Георгију Варсану (и његовој супрузи),